ივერია

გაზეთი ღირს

თთვე	მან.	კ.	თთვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	70
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

გაზეთის დასაკვეთად და კერძო განცხადებათა დასაბეჭდად უნდა მიჰმართონ: თვითონ რედაქციას, ახალ-ბებუთოვის ქუჩ., სახლი № 9, ბ-ნ ხიდეკელის საგაზეთოს, გოლოვინის პროსპექტი, წერა-კითხვის საზოგადოების კანცელარიას.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპ.

1877—1888 სამოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი 1877—1888

„ივერია“

გამოვა 1888 წელსაც იმავე პროგრამითა, როგორც აქამდე.

ვისაც ჰსურს დაიკვეთოს გაზეთი

ამ 1888 წლისათვის, მიჰმართოს:

ტფილისში ა) თვითონ რედაქციას (ახალ-ბებუთოვის ქუჩა, სახლი ზუბალოვისა, № 9.), ბ) ლ. ბ. ხიდეკელის გაზეთის სააგენტოს (გოლოვინ. პროსპექტი, გიმნაზიის პირდაპირ), გ) „წერა-კითხვის საზოგადოების“ კანცელარიას (სასახლის ქუჩა, სახლი დ. სარაჯიშვილისა, ეზოშივე.)
ქუთაისში: ვარლამ ჭილაძის წიგნის მაღაზიას.
ხონში: ნესტორ წერეთლის წიგნის მაღაზიას.
ბათუმში: მ. ნათაძეს.

ტფილისის გარედ მცხოვრებთა უნდა დაიბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით:

Въ Тифлисъ. Въ редакцію газеты „ИВЕРІЯ“

გაზეთის ფასი დაბეჭდილია გაზეთის სათაურშივე, ხოლო სრული პირობანი გაზეთის დაკვეთისა გამოცხადებულია უკანასკნელს გვერდზედ.

განცხადება

თანამდებობის აღმასრულებელს ქუთაისის გუბერნიის თავად-აზნაურობის წინამძღოლისას აქვს პატივი აცნობოს ქუთაისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა, რომ 1-ს მაისს ამა 1888 წლისა დაიწყება [illegible] გუბერნიის რჩევის კრება, თანახმად 81 მუხ. IX ტ. გამ. 1876 წ.

ტფილისი, 20 იანვარი

ჩვენს ვენახებს შარშანდელ წელს ეწვია ახალი ჭირი, რომელსაც მილდიუ დაარქვეს მეცნიერებმა. ეს ჭირი საშინელი ჭირია და შეუძლიან ორ-სამს დღეს მთელის ვენახის მოსავალი სრულად გაანადგუროს და ვენახის პატრონი ცარიელაზედ დასვას. ამ ჭირისაგან ყურძნის მარცვალი ჰ[illegible] სცვივა და ამ სახით ან სრულად ჰლუ[illegible] მოსავალსა, თუ [illegible]ბულია, ან არ-და — ბევრს აკლებს. საშინელი უფრო მით არის, რომ ეგ ჭირი შესაძლოა უეცრად მოევლინოს და როცა ვენახი დასაკრებად მოწეულია, ორი-სამის დღის წინად გასჩნდეს და გააფუჭოს.

ეს მილდიუ სხვა-და-სხვა დროს ეწვევა ხოლმე ვაზს. მაშინაც, ჯერ როცა კვირტი არ გამოსულა, კვირტის გამოსვლის დროსაც, მარცვლის გამოტანისასაც, თვალშესვლაშიაც, მოწევისა და დამწიფების ჟამსაც, ერთის სიტყვით, არ არის იმისთანა ხანა გაზაფხულიდამ წლის ბოლომდე, რომ ეგ სენი არ გაუჩნდეს ვენახსა. თუ მილდიუ ყურძნის მოწევამდე აუჩნდა ვენახს, ვაზს ფოთოლს უჭკნობს და აყრევინებს და მზე უჩრდილო ვაზზედ ახმობს და ჰშუშავს ყურძენსა. გარდა ამისა მარცვალი არა ჰსრულდება, წვენი ყურძნისა მჟავეა, რადგანაც უფოთლობის გამო ყურძენს საზრდოება აღარა აქვს და შაქარს ვეღარ იკეთებს. მილდიუთი დასნეულებულ ვაზის ყურძენი გემრიელი ვეღარ არის და ღვინოც ფერით მცქრალია, გემოთი მჟავე და ისე დაბალია, რომ გასასყიდად აღარ ჰვარგობს, სუ[illegible] არომატი ღვინოს სრულად [illegible]

თუ მილდიუ შეეყარა ვენახს მაშინ, როცა ყურძენი მოწეულია, ბევრს აღარაფერს აკლებს, იმიტომ-რომ თუმცა ფოთოლს აყრევინებს; მაგრამ დამწიფებულს ყურძენს ფოთოლი ბევრს აღარას ჰშველის. თუ მილდიუ რამდენიმე წელიწადი ზედა-ზედ ეწვია ვენახს, ვაზის ზრდა დაყოვნდება ხოლმე, გაზაფხულზედ ცოტა რქას იკეთებს და იმასაც უდონოს, და თვითონ ფოთოლიც მოყვითანოა და სნეული. მილდიუმით სნეულს ვაზს ზამთრის სიცივე ძალიან ჰვნებს, იმიტომ-რომ დონე-გამოცლილი ვაზი სიცივეს ვეღარ იტანს. ამბობენ, ამ უკანასკნელ შემთხვევაში ძალიანა ჰრგებს ვაზს ბარვა და სასუქის დაყრაო.

ყოველს ამაზედ ჩვენ დღესა თუ ხვალ ვრცლად მოვილაპარაკებთ, ეხლა-კი გვსურს ყურადღება ვენახის პატრონებისა იმაზედ მივაქციოთ, რომ არის თურმე ზოგიერთი გვარი ყურძნისა, რომელსაც ეს მილდიუ ბევრს არას აკლებს და თამამად უძლებს ამ სენსა. გარდა ამისა შენიშნულია, რომ გოლვას და ნოტიობას, სიცხეს და სიგრილეს დიდი ზედ-მოქმედება აქვს ამ სენის მეტ-ნაკლებობაზედ და თვითონ ვენახის მდებარეობასაც—მაღლობზეა, თუ დაბლობზე—დიდი მნიშვნელობა აქვს თურმე. სასურველია, ჩვენმა ვენახის პატრონებმა თვალ-ყური ადევნონ თავიანთ ვენახებს და შეჰნიშნონ: ა) სად, რა დროს და რა სახით გამოჩნდება ხოლმე ეს სენი; ბ) რა გვარს ვაზს უფრო მალე და ადრე აჩნდება; გ) რა გვარი ვაზი უფრო უძლებს და არ ეჩაგვრინება; დ) სად რა უფრო ხელს უწყობს ამ სენის გაძლიერებას: გოლვა, თუ ნოტიობა, სიცხე თუ სიგრილე; ე) ზენა და ქვენა ქარი როგორ მოქმედობს ამ სენის მეტ-ნაკლებობაზედ; ვ) მაღლობს ვენახს უფრო ეტანება ეს სენი, თუ დაბლობსა; ზ) ურწყული ვენახი უფრო უძლებს, თუ მორწყული და სხვა ამისთანანი, რაც-კი ასე თუ ისე გამოსადეგია, რომ ამ საშინელს მტერს მიზეზი, ძალ-ღონე შევუტყოთ და წამალიც რამ ვუპოვოთ.

დიდის ყურადღების ღირსია ეს სამწუხარო ამბავი და ამ შემთხვევაში არავინ არ უნდა დაიზაროს თვალ-ყურის დევნა და ნახულისა და შენიშნულის აწუსხვა, რომ მით კაცს სახსარი მიეცეს, ყოველის მხრით გამოირკვიოს ეს სენი და თუ რამ ეშველება, ეშველოს.

რაც ამ სენზედ სადმე ცნობაა სხვა ქვეყნებში, ჩვენ ვეცდებით თავის დროზედ ყველაფერი ვაუწყოთ ჩვენს მკითხველებს და ამ ცნობებს რომ ჩვენის ქვეყნის საკუთარი ცნობანიც ზედ დაემატოს, უფრო დიდს ღონეს მოგვცემს ამ სენთან ბრძოლისას.

ფელეტონი

სიმღერა

ნეტავი შენა, შავ-ნისლო,
შეუპოვარად მდინარო,
ხან ქვეყნის დამბნელებელო,
ხან ზღვის უბეში მძინარო!
შენთვის ერთია ყოველი:
ვაკე, მთა-გორი, კლდენია;
შენ არ დაიშლი შენს წესსა,
თუმც ცრემლი ბევრი გდენია.
ვერ შეაფერხებს შენს სვლასა
მთელის ხმელეთის ძალია,
ვერც გვირგვინოსანთ ბრძანება,
ვერც ამოწვდილი ხმალია.
ზღვა ქმნით გამოგისტუმრებს,
[illegible]ელს, დასწვები მთაზედა,
მაღლით დაჰხედნებ ქვეყანას,
ფარს გადაიგდებ მკლავზედა.
ის ლაღნი ძენი კლდეთანი
ვაჟკაცს გეტყვიან ნანასა;
დაშარის ჯვარი ჩამოვა,
ველზედ ჩაგიდებს შანსა;
[illegible]იწევ მხარ-ბეჭიანი,
ცრემლით მოგვირწყავ ყანასა,
გაამღებ კაცის შავს-გულსა,
[illegible]ხარებს მიუვრი ჩალასა.
თუ არ შენ, ერთ-ურთს დავსჭამდით
გულში დავსცემდით დანასა;
მამა ვაჟს მწვადად შესწოვდა,
დედა ბატარას — ქალსა, —
ბატარას — ბაცქინტურელსა,
უმუხურობით მთვრალსა.

ვაჟა-ფშაველა

ოთარაანთ ქვრივი

(დასასრული*)

XXI

ქმახის!..

შუა ხანში შესულმა შემოდგომამ ზამთრისაკენ პირი ჰქმნა და ნახევრად შექცეული ზურგი მთლად შეაქცია ზაფხულსა. ის თბილ-გრილი, ის მშრალ-სველი, ის ციაგ-ლურჯი შემოდგომა, რომელიც ჩვენმა დალოცვილმა ქვეყანამ ასე ტკბილად, ასე ლბილად იცის, მიჰბერდა და ჭაღარა მოერია. მისი ჭაღარა ჭირხლია.

მთა-ბარს, ტყე-მინდორს დილ-დილაობით ჭირხლი ედებოდა და მხოლოდ შუა-დღის გულზედ მზე პირდაპირ დაჰხედავდა თუ არა, ჭირხლს, ზოგს წყლად ქცეულს, მწყურვალი მიწა სვამდა და ზოგი ორთქლად ცას აჰქონდა და ბამბის ქულასავით თეთრ, ფუნჩულა ღრუბლად აქა-იქ ატარებდა თავის თვალ-გადუწვდენელს სიგრძე-სიგანეზე, სიღრმე-სიმაღლეზე.

მოვიდა ზამთარი და მოიტანა თოვლი. სწორედ შობის ღამეს ხელ-ახლად მოვიდა დიდი თოვლი და სოფლის გზებსა და ორღობეებში თეთრ-უმტვერო სუფრასავით დაეგო და დაეფინა. გლეხ-კაცობის სახლებს, ჩალით და ზოგან კრამიტით დახურულებს, მძიმედ დაედო თოვლი და ჭუჭყიანი თავ-სახურავები მოჰპროთ თეთრად, თითქო ძალზე გარეცხილი ჩადრები გადააფარაო. კაკლის ხეები ეზოებში და ხილისანი ბაღჩებსა და ბაღებში შეიკუნწლა ახალის თოვლის ქულითა და შავად გაშიშვლებული ტოტები თეთრად გამოლამაზდა. ორღობის ღობეები, წალმით დახურული, სქლად დადებულ თოვლ ქვეშ ისე სჩანდა, თითქო თეთრი საფარავი აქვთ გადაჰფენილი ზემოდამაო.

თოვლი რომ გადიღო, ბევრს ხანს არ გაუვლია, ყინვამ მოუჭირა: აცივდა, აყინდა. ძველს თოვლში შეპარებული სითბო დღისა თოვლიდამ ჯერ კიდევ წყალს აწვეთებდა, მაგრამ ყინვა არ უშვებდა და ყინულად ქცეული ნაწური ჩურჩხელებსავით ეკიდა ხის ტოტებს, ღობეების წაპირებს, ჩარდახების და ბანების გარეშემო.

ღამე არ იყო ბნელი. ცაზე დროგამოშვებით კაშკაში მთვარე ხან გამოჰყოფდა ხოლმე ღრუბლებიდამ თავს, ხან ისევ ღრუბლებში გაეხვეოდა, თითქო ღრუბლის ბნელი და მთვარის შუქი ერთმანერთს ეჭიდებიან და ხან ერთია ქვეშ, ხან მეორეო.

სოფელს დიდი ხანია ეძინა იმ გულიანის ძილითა, რომელიც მართლა სასვენია და არა საწებიერებელი. მისწყდა სოფლის ხმაურობა, დღის ქლივილ-კივილი, მისწყდა ადამიანის ფეხის ხმაც. ახალ მოსულს თოვლს, ყინვა დაკრულს, არსად არ აჩნდა ნაფეხური ადამიანისა... სოფელს ხმა გაეკმინდა, და თითო-ოროლა ადგილას მეტის-მეტად ფრთხილის ძაღლის ყეფა-ღა ისმოდა ხანდისხან.

ყველას ეძინა, ყველას... ერთის მეტს.

იყო სახლი, სადაც იმ ერთს არ ეძინა. ამ სახლში ჰბნელოდა. სანთელი არ ენთო და მარტო კერაში თავხეს სისქეს კუნძს ცალ გვერდზედ ცეცხლი ეკიდა და უგემურად ჰბოლავდა. როცა ნაღვერდალ-მოსხმული გამომწვარი გვერდი ხისა დრო გამოშვებით პატარა ენასავით ალს წამოავდებდა, ერთი მხარე სახლისა პატარა მანძილზედ ცოტა-ხნობით მოჰშუქდებოდა.

კერასთან ცეცხლის შორი-ახლო ძაღლი იწვა. რგვლად გადმოექექნა თბილი ნაცარი, თვითონაც გორგალსავით დახვეულ-ჩახვეულიყო, უკანა ფეხები წინ წამოეყარა, წინანი—უკან, თავზედ ბანჯვლიანი კუდი გადმოეფარა, ცხვირი კუდის ბოლოში წაეყო და ეძინა. ძაღლის გვერდით, ცოტა მოშორებით ვილაცა მოხუცებული დედაკაცი კერასთან ცეცხლაპირასვე იწვა დედამიწაზედ გაშლილ ქვეშაგებში, და გულიანად ეძინა. დედა-ბერის ქვეშაგების გვერდით ტახტი იდგა და ზედ იწვა სნეული, ქვეშაგებად ჩავარდნილი, დამდნარი, მილეული და თითქმის სასიკვდილოდ მიხრწნილი.

ეს იყო ის, რომელსაც მთელს სოფელში არ ეძინა...

— ვინ მეძახის, ვინ!.. იძახოდა ძილ-დაკარგული სნეული თავის გულში, თუმცა არსაიდამ-კი ხმა და ჩამიჩუმი არ იყო: წადი, წადიო!.. რად იძახის გული? რად მეწვევა, რად?

იტრიალა ლონე მიხდილმა სნეულმა, იშფოთა...

— მივაღწევ-კი!.. ჰკითხა თავის თავს: ფეხის გადადგმის ილაჯი აღარა მაქვს... გზაზედ დავეცე სადმე და სული დავლიო, ხომ საძაღლედ გაჰხდა ჩემი ლეში... რად მეძახი, რად!..

შეჰკივლა ეხლა-კი ხმა-მაღლა ვილაცას კვნესითა და ვაებითა და მაშინვე გადაჰხედა ცეცხლა-პირას მწოლარე ბებერ დედაკაცს, ხომ არ გამოეღვიძა და არ შემიტყოვო.

მარტო ძაღლმა წამოიხედა; პირველში ერთი ყრუდ ყელში წამოიყეფა და რაკი დაინახა პატრონია და სხვა არავინ, წინანდებურად წაჰყო კუდის ბოლოში ცხვირი და არხეინად ისევ ძილს მიეცა.

ბებერს-კი ისევ ისე გულიანად ეძინა.

— სძინავს!.. სთქვა ისევ ჩუმად სნეულმა: მეც მალე დავიძინებ... სულთა-მხუთავი კარს მირაკუნებს. დავიძინებ და, მადლობა ღმერთსა, აღარ გავიღვიძებ... მეყოფა...

ამის თქმაზედ სნეული გაყუჩდა, თითქო რაც სტკიოდა, დაუამდაო.

— კიდევ!.. კიდევ მეძახის!.. დღევანდელ დღეს დაიბადა, დღევანდელ დღეს!.. მოვდივარ, მოვდივარ!..

სთქვა და ქვეშაგებში ულონოდ წამოჰჯდა. ტანისამოსი იქავ თავით ეწყო. ჩაიცვა თბილი წინდები, თბილი ახალუხი, ზედ გადაიცვა კაბა, მოიხვია თავს შავი შალი, გადმოცოცდა ქვეშაგებიდამ, წაჰყო ქოშებში ფეხი და ულონობამ სძლია: ფეხი წინ ვეღარ წასდგა. დაჰბარბაცდა და ცალის ხელით ქვეშაგებს უკანვე გადაებჯინა,—არ წავიქცეო.

*) იხ. „ივერია“ №№ 2, 3, 4, 7, 8, 11 12 და 13.

ახალი ამბავი

*** ორშაბათს სალამოზედ ტფილისის საბჭოსა ჰქონდა მორიგი კრება, რომელზედაც განიხილა, სხვათა შორის, ორი საყურადღებო საქმე. ერთი — შესახებ ლორის-მელიქოვის სტიპენდიათა და მეორე — ცხენის რკინის გზის გამგეთა თხოვნის შესახებ. სტიპენდიების გამო, თანახმად ბ-ნ იზმაილოვის წინადადებისა, საბჭომ დაადგინა: რადგანაც კავკასიელებს აღარა აქვთ გზა პეტერბურგის უნივერსიტეტისაკენ, ამიტომ ლორის-მელიქოვის სახელობაზე შეტანილი 14 ათასი მანათი გადმოიტანონ უნივერსიტეტის ხაზინიდამ ტფილისში და აძლიონ სტიპენდია იმ სტუდენტებს, რომელთაც თვით საბჭო იცნობს ღირსადაო.

რაიცა შეეხება ცხენის რკინის გზის გამგეთა თხოვნას იმის თაობაზე, რომ ვერის ხიდზე მუქთად ატარებინოს ქალაქმა ვაგონები, საბჭო სამართლიანად დიდს უარზედ დადგა ამ თხოვნის შეწყნარებაში.

*** სამშაბათს დიდ-ძალი ხალხი მიიწვია ქართულ თეატრში ნიჭიერის არტისტის ბ-ნ ვასილ აბაშიძის ბენეფისმა. წარმოადგინეს ქირარდენის დრამა «ორ ცეცხლ-შუა» და «რაინდი უშიშარი და გულ-მართალი» (უწუნარი). სამწუხაროდ, მობენეფისეს არა ჰქონდა შესაფერი როლი დრამაში და ამიტომ არცა თამაშობდა. დრამამ ერთობ უნდილად და უგემურად ჩაიარა. ერთი უმთავრეს როლთაგანი მიეცათ ბ-ნ მოხევესათვის, რომელიც ერთობ სუსტადა თამაშობდა. საზოგადოდ სცენის საქმე ისეთია, რომ თუ პატარა როლიც-კი მკვირცხლადა და შესაფერად არ ითამაშა არტისტმა, სხვებსაც წაუხდენს თამაშსა და შეასუსტებს მაყურებელთა ილიუზიას.

სამაგიეროდ «რაინდი უშიშარი და გულ-მართალი» ჩინებულად ითამაშეს. თვით ბ-ნი აბაშიძე ხომ საუცხოვო რამ სანახავი იყო. მაგრამ სხვებიც თავ-თავიანთ როლებში ისე თანახმად და ისეთის ანსამბლით თამაშობდნენ, რომ სამშაბათის წარმოდგენა «რაინდისა» ერთს უკეთეს წარმოდგენად ჩაითვლება ქართულს სცენაზედ. უნაკლულოდ და ლაზათიანად შესრულა თავისი როლი ქ-ნმა საფაროვ-აბაშიძისამ. ჩინებულად თამაშობდა აგრეთვე ბ-ნი ალექსი-მესხიშვილი, მაგრამ ერთობ იფუჭებდა საქმესა კონტოურის მიძახილით «ბრრრუ», რითაც უნდოდა გამოეხატნა, რომ ქალი ძალიან მოსწონსო. ისეთ ჩინებულ მიხვრა-მოხვრის პატრონს, როგორიც არის ბ-ნი ალექსი-მესხიშვილი, საშინლად არ უხდებოდა ასეთი გამოძახილება და ყველასა გვწყინდა, რომ იმის პირში გვესმოდა ასეთი გაუთლელი «ბრრრუუ».

არ შეგვიძლიან სიამოვნებით არ აღვნიშნოთ ის ყურადღება, რომელიც «რაინდში» დაიმსახურა ბ-ნმა მაქსიმიძემ საზოგადოების მხრივ. ჩვენს დღეში არ გვინახავს ბ-ნი მაქსიმიძე ასე ნიჭიერად და გამომეტყველებით ნათამაში. ვისურვებთ, «რაინდებური» თამაშობა დაეკვებოს ბ-ნს მაქსიმიძეს სამუდამოდ, რომ ყოველთვის ასე ასიამოვნოს ხოლმე მაყურებელთა.

ტანისამოსები და მოწყობილობა «რაინდში» ჩინებული იყო. მობენეფისემ რამდენიმე საჩუქარი კიიღო.

*** დაბა ხონი: რამდენიც დრო გადის, დაბა ხონი თან-და-თან წარმატებაში შედის, სასწავლებლები ბლომად აქვს, მკურნალებიცა ჰყავს და აგრეთვე ბებია ქალიც ეწვია ამ ბოლოს დროს. მაგრამ აქაური მცხოვრებლები მაინც კიდევ ვერ ასცდებიან ერთს გარემოებას, რომელიცა მდგომარეობს შემდეგში: ვთქვათ, გახდა ვინმე ავად. იბარებენ მკურნალს, რომელიც ჩვეულებისამებრ საშუალებას ხმარობს, რომ ავადმყოფი ფეხზედ წამოაყენოს. თუ რაიმე მიზეზისა გამო ავადმყოფის ჭირისუფალი იწვევს მეორე მკურნალს, ეს უკანასკნელი ხშირად ფეხს აჭერს და ამბობს, — მე რა საჭირო ვარ, როდესაც შენ სხვა მკურნალი მიგიწვევიაო. ხშირად ამის გამო ავადმყოფი უმკურნალოდ რჩება.

იმას-კი აღარა ჰფიქრობენ, რომ შეიძლება პირველად მოწოდებული მკურნალი სოფელს გარედ იყოს მიპატიჟებული თავის მოვალეობის შესასრულებლად და მაშინ მეორე მკურნალი ხომ ვალდებული უნდა იყოს, რომ მიეშველოს ავადმყოფსა. ვინ იცის, იქნება მკურნალთა შორის შური და მტრობაც სუფევდეს, მაგრამ ხონელებს რა დაუშავებიათ იმათთვის, განა გასამრჯელოს არ აძლევენ!

*** სოფ. ხუმელაგაში ყვავილი ხშირდება. დღეში სამი და ოთხი ყმაწვილი აუცილებლადა ხდება [illegible] პლად ამ ავადმყოფობის [illegible] დებსაც დაერიათ — 40 და 45 წლის მაცებსაც-კი შეჰხვდებათ ხოლმე ყვავილი. მაინც ჯერ ცქაურობისათვის ყურადღება არავის მიუქცევია და ამცრელი არ გამოუგზავნიათ.

*** იქიდამვე: აქეთურ სხვა სოფლებს, რომლებშიაც მძვინვარებს ყვლჭირება, ახლა მიემატა ყაზახების «სტანიცა» არხანკაც. არხანკაში ყვლჭირება, როგორც ამბობენ, გადასულა სოფ. არდონიდამ. დიდს ზარალს აძლევს ხალხსა, მაგრამ ამისთვისაც ვერა უშველიათ-რა.

*** გაზ. «**Биржев. Вѣд.**»-ი გვაცნობებს, რომ ნავთის გამყვან მილის გამართვა ბაქოდამ შავ-ზღვამდე იჯარით ჰრგებია ბ-ნ ეფრუსის, პარიჟელ როტშილდის სიძეს, რომელიც ეხლა სცდილობს შეადგინოს პარიჟში ამხანაგობა და შეაგროვოს 30 მილლიონი ფრანკიო ამ საქმისათვის.

ამ საქმეშიაცაო — სამართლიანადა სჩივიან რუსეთის გაზეთები — კიდევ უცხოელთ უნდა მისცეს უშველებელი მოგება ჩვენის სიმდიდრისა და ჩვენ-კი პირში ჩალა გამოვლებული უნდა დავრჩეთო.

*** გაზ. «**Нов. Обоз.**»-ე ამბობს, რომ 75 ათას მანათიანი მოგება ტფილელს ნოქარს შირაზიანს ერგოვო.

*** სატახტო ქალაქების გაზეთები იწერებიან, რომ წელს პეტერბურგში აპირებენ ღვინისა და სპირტის გამოფენას და აგრეთვე უნდა მოახდინონ რუსეთის ღვინის მკეთებელთა კრებაცაო.

<>

დაბა და სოფელი

(მოწერილი ამბავი)

ს. საგურამო. საგურამოს მთაში ერთს მშვენიერს გადმოსახედავზე, საიდამაც ტფილისი, მცხეთა და ამათი მიდამოები მთლადა სჩანს, სდგას ძველი მონასტერი იოანე ზედაზნელისა. 7-ს მაისს ამ მონასტერს დიდი მლოცავი ეწვევა ხოლმე ტფილისიდამ და სხვა ადგილებიდამ. თვითონ ტაძარი მონასტრისა, სადაც განისვენებს წმინ. და მამა იოანე ზედაზნელი, ჯერ მთელია და დაურღვეველი, თუმცა სახურავს შეკეთება უნდა და ზოგიერთგან სხვაგანაც ხელის შეწყობა. ეს მონასტერი ხან ავჭალის და ხან დუშეთის საბლოღოჩინოს გამგეობის ქვეშ იყო დღეს აქამომდე.

მას აქედ, რაც ჩვენმა შეწირულობით სახელ-გათქმულმა ეპისკოპოზმა ალექსანდრემ შიო მღვიმის მონასტერს შესწირა ორი ათას ას ათი თუმანი, რათა ამის სარგებლით ბერ-მონაზონთა კრებული შეინახოს შიო მღვიმის მონასტერში და თვით მონასტერი აღადგინოს და შეაკეთოს, სადაც საჭიროება მოითხოვს, — მას აქედ ეს მონასტერი საშტატო მონასტერად შეიქმნა ეპისკოპოზ ალექსანდრეს შუამდგომელობითა, იმ პირობით, რომ წინამძღვრად უნდა ირიცხებოდეს ვიკარნი ეპისკოპოზი ტფილისისა. ყოვლად უსამღვდელოესი ეპისკოპოზი დღეს ტფილისის ვიკარნი ბრძანდება და მაშასადამე შიო მღვიმის მონასტრის წინამძღვარიცა.

რადგანაც წმინდა იოანე ზედაზნელის მონასტერი ახლოა შიო მღვიმეს მონასტერთან და მაშასადამე ადვილად მოსახერხებელია ორისავე მონასტრის ერთად მოვლა და გამგეობა, ამიტომაც მისმა მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესობამ საქართველოს ეგზარხოსმა პალლადიმ კეთილ ინება წმინდა იოანეს მონასტერი მიუწეროს შიო მღვიმის მონასტერს და ორივე მონასტერი შიო

ცოტას ხანს ეგრე ხელ-დაბჯენილი იდგა გარინდებული. როცა პატარა მოჰსულიერდა, მისწვდა ჯოხს, ქვეშაგებზედ მიყუდებულს, და ფეხ-აკრებით გავიდა სახლიდამ. ულონოს სიარულით ეზო გაიარა, ორისავ ხელით წინ წაძღოლილ ჯოხზედ დანდობილმა. ეზოს კარიდამ რომ ავადმყოფმა ფეხი ორღობეში გამოჰდგა და დაინახა ახლად მოსული, ფეხუხლებელი თოვლი, სთქვა:

— ჯერ უწმინდური და მურტალი ფეხი ადამიანისა არ მოჰხვედრია და არ გაუცოდვიანებია ეს უცოდველი თოვლი... კიდევ!.. მოვდივარ, მო!..

ფრთხილს ძაღლს პატრონის გარედ გასვლა არ გამოეპარა. ადგა, ნაცრიანი ბალანი ერთი ორჯელ შეიბერტა, გაიბღლო, ტანი დაიგძელა, ჯერ წინა ფეხები დაიჭიმა, მერე — უკანა, გაიზმორა, დაამთქნარა და ზლაზვნით გაეკიდა პატრონსა. დერეფანში რომ გავიდა, პატრონი აღარსადა სჩანდა. ჩახტა დერეფნიდამ ეზოში, თოვლზედ ახალი ნაფეხური პატრონისა დაჰსუნა და აუჩქარებელის ძუნძულით აედევნა კვალსა.

ბებერმა დედაკაცმა-კი ვერ შეუტყო ავადმყოფს გაპარვა. იმას ისევ ისე გულიანად ეძინა.

რაში ჰგვანდნენ ერთმანერთს მძინარე და წამავალი!

მართალი უთქვამთ: წუთი-სოფელი ზოგისათვის მამაა, ზოგისათვის — მამინაცვალიო.

XXII

წყევა-კრულვიანი საკითხავი

გათენდა შობა დღე. ჯერ თითქმის კარგადაც არ გათენებულიყო, რომ მინდვრის ფარეხებიდამ ორს მემცხვარე თუშს ოთხიოდე ჰედილა და ხუთიოდე თოხლი წინ გამოეგდოთ და სოფელში მიერეკებოდნენ, — ბედნიერი დღეა და გაჰხსნილდა, იქნება გავყიდოთო. ძალიან ჰციოდა. ცხვრები მოგოგავდნენ თოვლიან გზაზედ და მოაქანებდნენ თავისებურად დუმებსა. მემცხვარეებს ისე სციოდათ, რომ შეციებული ხელები გულზედ გადაეჯვარედინებინათ და უბეში ეწყოთ, კომბლები-კი იღლიაში ეჩარათ, წინ გამოშვერილები.

გზა სოფლის სასაფლაოს ბოლოზედ მოდიოდა და აქედამ უხვევდა სოფლის ორღობისაკენ. მოვიდნენ ამ გზაზედ თუ არა, სასაფლაოდამ ერთი ღმუილი შემოესმათ.

— ეს რა ჰღმუის? — იკითხა ერთმა.

— კაცო, აფთარი არ იყოს და არა სთხრიდეს ვისიმე საფლავს. გავაფრთხოთ, მადლია, — სთქვა მეორემ და წელიდამ დამბაჩა გაიძრო და დაჰცალა.

ღმუილი პატარა ხანს შესწყდა დამბაჩის ხმაზედ, მაგრამ ისევ მალე მოისმა. ეხლა-კი ღმუილს წკავწკავიც მოემატა.

— აბა ერთი ვნახო... სთქვა ერთმა მათგანმა და გასწია სასაფლაოსაკენ.

შორი-ახლო მიუვიდა ხმას და დაინახა, რომ ძაღლი წამოსკუპებული იჯდა ვიღაცის საფლავზედ, უკანა ფეხებზედ ჩამჯდარიყო და წინა ფეხებზედ დაბჯენილი და სოფლისაკენ პირ-მიქცეული საცოდავად ჰღმუოდა.

გაუკვირდა მემცხვარეს. მივიდა ახლო და ელდა ეცა. ძაღლის ზურგთ უკან მკვდარი დაინახა: საფლავზედ გარდი-გარდმო გადაქცეულიყო, ფეხები აქედ პირას მიწაზედ ებჯინა თითის წვერებითა და ორივე ხელი იქით პირას გადაეკიდნა, თითქო სდომებია მთელი საფლავი ქვითა და მკვდრით ერთის ხვევნით გულში ჩაეკრაო.

ელდა-ცემულმა თუშმა დაუძახა ამხანაგს. ამხანაგმა ხმა არ მოსცა. ორღობეში შეესწრო და ძახილი ვერ მისწვდა.

გამობრუნდა თუში, ნახულით გაოცებული.

— აქ რამ მოიყვანა ამ ყინვაში და რამ მოჰკლაო? ჰფიქრობდა გზა-და-გზა.

თავის ამხანაგს რომ დაეწია, უამბო ნახული.

— დაჰე, ძაღლი პატრონს არ მოჰშორებიაო! წამოიძახა ამხანაგმა: დალოცვილი პირუტყვია. ბარაქალა, ძაღლო, ბარაქალა!..

მემცხვარემ და ნამეტნავად თუშმა იცის ყადრი ამ ერთგულის და მართლა საქებარის ოთხ-ფეხისა...

შეატყობინეს სოფელს. თუმცა შობის დღე იყო, მაინც დიდი და პატარა, კაცი და ქალი გაიკრიბა და სასაფლაოს ზედ დაედო.

ის მკვდარი ოთარაანთ ქვრივი გამოდგა, ის საფლავი — განა თქმა-ღა უნდა — გიორგის საფლავი იყო... ის ძაღლი... მაგრამ ძაღლს ვიღა იკითხავს?

შეიქმნა ქლივილ-ყაყანი. ზოგი რას ამბობდა, ზოგი რას. მითამ არ იყო სალაპარაკო თუ? გაიბა ლაპარაკი... მითქმა-მოთქმაში დაავიწყდათ, რომ მკვდარს პატრონობა რამ უნდა. ყველას ის ეხარბებოდა, — ერთი გავიგო ვინ რას ამბობს და საცა ჯგუფს დაინახავდა, ან ლაპარაკის ხათხათქს ყურს მოჰკრავდა, იქ გარბოდა და მიეშურებოდა.

— გაჰტყდა ეს რკინის დედაკაციცაო, ამბობდნენ ზოგიერთნი: ეს ფესვ-მაგარი ხეც წამოიქცაო.

— დედის-ერთა შვილის დაკარგვა ძნელია, მერე რა შვილისა! იძახოდნენ დედაკაცები: აკი ეს გაუტეხელი დედაკაციც გასტეხა და გაანადგურაო.

ბევრს ეცოდებოდა ეგრედ გათავებული ოთარაანთ ქვრივი. დამტირებელი-კი არავინ იყო. ძნელია ეგრედ წასვლა საქაოდამ. მაგრამ რა? ვინც მოჰკვდა, თავსა მოუკვდაო, იტყვიან ხოლმე გლეხები. განა მართალი არ არის!..

არა, — ზოგჯერ მართალი არ არის. აქ იყო ერთი კაცი, რომელსაც მოუკვდა ოთარაანთ ქვრივი!.. ეს იყო სოსია მეწისქვილე. თითქმის ოც-დაათი წელიწადია მაგ დედაკაცზედ გული შევარდნილი ჰქონია. ჯერ გასათხოვარი ყოფილა, უთხოვნია და დაუწუნიათ. ის დღე და ეს დღე სხვა აღარავინ უნდომნია, გული აღარავისზედ მისვლია. როცა ოთარაანთ ქვრივი დაქვრივდა, მაშინ ერთხელ კიდევ გაუარა თურმე გუნებაში იმისმა შერთვამ, მაგრამ თავის გულში სთქვა:

— მაგას ასეთი ქმარი მოუკვდა, რომ მე ფეხის ჩლიქადაც არ ვეკადრებოდი... ველარ შევბედავ, ველარ!..

სთქვა და ახლოც თურმე აღარ გაუარა ოთარაანთ ქვრივსა რიდისა და კრძალვისაგან.

სოსია მეწისქვილეს ეხლა ორივე მუხლი მოეყარა უსულო ოთარაანთ ქვრივის წინ, იმისი მკვდარი ხელი ხელთ ეჭირა და ქვითქვითებდა ჩუმად.

— ადე, რას ჰღმუი უპატრონო ძაღლისავით! დასცინა მოხუცს ახალგაზდა გლეხმა ბიჭმა ამხანაგების სამასხაროდ: შენც მითამ მარაქაში ერევი... შენი რაო?

— ნუ ამბობ მაგას, ჩემო მამავ და შვილო! უპასუხა თავისებურად ტკბილად მოხუცმა ტირილის ხმით: სხვა სხვის ომში ბრძენიაო...

იქნება კიდევ ეთქვა რამე სოსიას, მაგრამ ამ დროს ხელ-და-ხელ გაკეთებული საკაცეც მოიტანეს და რომ მიიღდნენ მკვდრის ასაწევად და საკაცეზედ დასადებად, ვიღაცამ წაიბორძიკა მეწისქვილის ფეხზედ და ითაკილა.

— ეს ვიღა ოხერია, ფეხებში გვედებაო!.. სთქვა წაბორძიკებულმა და ღონივრად წაჰკრა რა ფეხი ბერ-კაცსა, დაატანა: წადი, იქით გაეთრიეო.

დაბრიყვებული ბერი-კაცი გადაიქცა თოვლზედ. როგორც იყო წამოდგა და როცა ტყავის კალთებს თოვლისაგან იბერტყავდა, უთხრა ხელის მკრელს:

— ცოცხალზე არ გამახარა წუთი-სოფელმა და მკვდარზედაც აღარ მატირებთო!.. ცოდო ვარ, შვილო, ცოდო!

მართლა რომ ცოდოა!..

მაგრამ სხვა ვინ არ არის ცოდო! ერთიც ეს არის საჭირ-ბოროტო და წყევა-კრულვიანი საკითხავი ამ უთავ-ბოლო და უსწორ-მასწორო წუთი-სოფელში.

ილია ჭავჭავაძე

6 ქრისტეშობისთვეს
1887 წელსა.

მღვიმის მონასტრის წინამძღვარს მიენდოს განსაგებლად.

ყოვლად უსამღვდელოესს ეპისკოპოზს ალექსანდრეს უკვე მისვლია ამას წინად ეს განკარგულება ეგზარხოსისა და ამ 10-ს იანვარს ეპისკოპოზი ალექსანდრე წაბძანდა საგურამოს და ჩაიბარა მონასტერი იოანე ზედაზნელისა.

ყოვლად უსამღვდელოესმა ეპისკოპოზმა ალექსანდრემ, რა ილოცა წმინდა ნაწილები ნეტარ-ხსენებულის მამა იოანესი, მუხლ-მოდრეკით იმავ ნაწილების წინაშე წარმოსთქვა ანდერძი, ანუ აღსარება, რომელიც სიტყვა სიტყვით აქვე მომყავს თვით ყოვლად უსამღვდელოესის ეპისკოპოზ ალექსანდრეს ნება-რთვითა:

ანდერძი ანუ აღსარება

ეპისკოპოსის ალექსანდრესი წარმოთქმული მის მიერ მუხლ-მოდრეკით იოანე ზედაზნის მონასტერში წინაშე წმინდათა ნაწილთა ღირსისა მამისა იოანე ზედაზნელისა 10 იანვარს (კვირა დღეს) 1888 წელსა.

ასურით გამო, მნათობად გამოსხნდი, ათორმეტთა მამათა მამად იხინე, ხოლო მადლითა სულისა წმინდისათა გვიროვებ, და სასწაულთა სიმრავლითა აგვაზრწყინებ, და ერნი მადიდებელნი [illegible]ნნი იხსნენ განსაცდელთაგან. კონდაკი [illegible]ნესი Ø-ს მაისსა, დღესა ღირსისა მამისა ჩვენისა იოანე ზედაზნელისა და ათორმეტთა მოწაფეთა მისთა.

წმინდაო ღირსო მამაო იოანე, მოძღვარო ათორმეტთა ასურელთა მამათა, [illegible] უკვე გვთქვათ, მოძღვარო ასურეთგან მოსრულთა წმინდათა და ღირსთორმეტთა ქართველთა მამათა, დღეს [illegible]ბითა ღვთისათა წმინდა ესე მონასტერი შენი, ჟამთა ვითარებისა გამო [illegible]მული, შეუერთდა წმინდა შიოს მღვიმისა, რომლისა წინამძღვრად ვიყავი მე უღირსი; და ესრედ მე ცოდვილი აწ ვიმყოფები გამგებელ ამ ზედაზნის მონასტრისა, რომელშიაც შენი ნაწილი გვამი განისვენებს.

[illegible]თა დროთა შინა ზადენ კერპი [illegible]ღმართულ ამა ადგილსა ზედა ნის საცემლად; მას დროსა შინა [illegible]რთნი კერპთ თაყვანის-მცემელნი [illegible]ველნი თაყვანს სცემდნენ მას ზადენს, რაისათვის, ღირსო მამაო იოანე, [illegible]ეგ შენ მიერ განწმედილსა ამ ადგილსა და აღშენებულსა ამა წმინდა მონასტერსა, სადაც არს დაკრძალულ წმინდა [გვა]მი შენი, ეწოდა ზედაზენი, ანუ სახელ[ით] ღვთისით ზედაძნელი.

თაყვანს ვსცემ განგებასა ღვთისასა; [მა]დლობ უფალსა, რომელმაც მომანიჭა [გამგე]ბლობა და ზედა-მხედველობა ამ [წმი]ნდისა მონასტრისა. ვმადლობ ღმერთსა, რომელმაც აწ ღირს მყო მე თაყვანის-ცემად წმინდათა ნაწილთა შენთა, ღირსო მამაო იოანე.

ღირსო მამაო იოანე, თაყვანს ვსცემ წმინდასა ამას ტაძარსა შენსა, თაყვანს ვსცემ წმინდათა ნაწილთა შენთა. მიხსენ, [შე]ეწიე და ევედრე ჩემთვის შენ მიერ შეყვარებულსა ღმერთსა, მამასა, ძესა და სულსა წმიდასა, რათა შემინდოს ცოდვანი ჩემნი და მაცხოვნოს მე. ხოლო მე უღირსი [მადლი]თა სულითა ეპისკოპოზი და [მ]თავარი ამ წმინდისა მონასტრისა [ვა]რძს ვჰყოფ და ვაღიარებ ამა აღსარებასა ჩემსა წინაშე წმინდათა ნაწილთა [შენ]თა მუხლს მოდრეკით: თავის დროს—შემდეგში, ოდესაც ღმერთი შეგვეწევა, შევიტანო ეგოდენი ფული [ბან]კად, რომლისა სარგებლით მის [საფუძ]ზედ აქ სუთიოდე ბერი დაწესდეს [თაყვანის]-საცემლად შენდა, ღირსო მამაო [იოა]ნე, და სადიდებლად ღვთისა. ღმერთ[მან], მომე მე სიცოცხლე, და სიმდიდრე ამის ღვთისგან მიხსენ, და კეთილად შემასრულებინე ესე გულითადი წმინდა აღთქმაჲ ჩემი.

ღირსო მამაო იოანე, წარსულს წელს ჩვაბარე, ვითარცა წინამძღვარმა, შენის მოწაფის, ღირსის მამა შიოს საკანე მთავრობის განკარგულებით, სადაცა შევსწირე ეგოდენიმე ფული დიდის მომჭირნებით ჩემ მიერ რამოდენიმე წლით შეკრეფილი (21,100 მანათი), რომ ათი ქართველი ბერი დაწესდა ამ ფულის სარგებლით სასულიერო მთავრობის განკარგულებით, და ჩემი ძვლებიც იქ წმინდა შიოს მონასტერში უნდა მივაბარო. აწ აღვითქვ და კვალად ვაღიარებ, ღირსო მამა იოანე, რომ უკეთუ ღმერთი სიცოცხლეს მომცემს, ესე დაშლილი წმინდა საკანე შენი აღვადგინო და შესწორავით უზრუნველ ვყო.

წინამძღვარი შიო მღვიმის მონასტრისა და მაზედ მიწერილის იოანე ზედაზნის მონასტრის გამგე

ეპისკოპოსი ალექსანდრე

ზედაძნისი მონასტერი

—— ⊖⊖ ——

ნარკვევი

(ჟურნალ-გაზეთებიდამ)

აგერ ორი წელიწადი იქნება თითქმის მას აქეთ, რაც ისეთი მასალა მოიგონეს სახლების ასაშენებლად, რომელსაც ცეცხლისა არ ეშინიან და რომელიც, თონეშიაც რომ ჩააგდო, არ იწვის, არა სკდება. ვინც იცის, რა დიდს ზარალს აძლევს კაცს ცეცხლი, რა შეუბრალებლად სწვავს სახლებს ეს ულმობელი სტიქიონი, ადვილად წარმოიდგენს, რა დიდი სიკეთე იქნება კაცობრიობისა და ქვეყნისათვის ამ ცეცხლ-მიუკარებელის მასალისაგან სახლებისა და სხვა შენობათა აგება.

ახალი მასალა, ცეცხლისაგან უშიშარი,—სწერენ გაზ. „Новости“-ში—ბევრნაირად გამოსცადეს და ყოველთვის ამ მასალამ აჯობა სხვა გვარს მასალას. ვერც რკინა, ვერც ქვითკირი, ვერც სხვა გვარი საშენებელი მასალა ვერ შეედრება ამ მხრივ ამ ახლად მოგონილს ცეცხლ-უკარებელს მასალას.

რა მასალაა ასეთი მასალა და ან სად, ვის უცდიათ? იკითხავთ.

ეს მასალა სულ უბრალო რამ არის და ადვილად საშოვარი ყველგან. მოიგონა კრასნო-უფიმსკის რეალურმა სასწავლებელმა პერმის გუბერნიაში. ამ ქვეყანაში ცეცხლი დიდს ზარალს აძლევდა ხალხს, რადგან ყველგან მომეტებულად ხის შენობანი იყო.

ასეთივე დიდი ზარალი აქვს მთელს რუსეთს ცეცხლისაგან, რომელიც მუსრს ავლებს ხოლმე ხშირად მთელს სოფლებსა, დაბებსა და ქალაქებსა.

კრასნო-უფიმსკში-კი, — განაგრძობს გაზეთი,—ააშენეს ისეთი სახლი, რომელსაც ვერა გვარი ცეცხლი ვერ მოეკიდა. კრასნო-უფიმსკის გამოფენაზე იდგა ეს სახლი და ხალხის საჩვენებლად ეკიდა ყოველ მხრივ შემოყრილ თივისა და ჩალის ცეცხლი, მაგრამ ამ დროს შიგ სახლში ისხდნენ არხეინად შეგირდები კრასნო-უფიმსკის სკოლისა და შეექცეოდნენ ჩაისა. ცეცხლმა ვერც ხომ გარედან დააკლო რამე სახლსა, ვერც შიგნით შეატანა და, ასე გასინჯეთ, ვერც-კი გაათბო შიგნითი კედლები. ბანზედაც მრავლად დაყრილ ჩალა-ბულას ეკიდა ცეცხლი, მაგრამ იქიდამაც ვერ ჩაატანა შიგნით ცეცხლმა. ნავთს ასხამდნენ ამ წაკიდებულს სახლს ყოველ მხრივ და ამანაც ვერ გასჭრა და ცეცხლ-უკარებელს სახლს ვერა მოუხერხა-რა. ეს ამბავი თავის თვალით ჰნახეს დიდმა მთავრებმა მიხეილ ნიკოლოოზის ძემ და სერგეი მიხეილის ძემ. ხალხი გაოცებული შესცქეროდა ამ ამბავს, უკვირდა და ამბობდა: სასწაულია, თუ თვალთ-მაქცობააო.

წარმოიდგინეთ, რომ აქ არც თვალთ-მაქცობაა და არც სასწაული. მხოლოდ ცოდნამ და კაცის გამოცდილებამ სძლია ძლიერს სტიქიონს ბუნებისას, ხერხმა აჯობა ბუნების ძალასა და ღონესა. ეს ხერხი სულ უბრალოა. აი ეს ხერხი:

გამოცდილებამ დაამტკიცა, რომ ცეცხლს არ იკარებს ჩალა, ჭილი, ნამჯა, გათხელებულის თიხით გაჟღენთილი. არ გაგვიცნობთ-კი და სწორედ ის, რასაც ცეცხლი ელვივით ედება, ესე იგი ჩალა და ნამჯა, აზელილის უქვიშო თიხით გაჟღენთილი, არ იკარებს ცეცხლს, არ იწვის, არა სკდება და არც უშვებს სიცხეს.

აი ამ ჩალისაგან ჰქსოვენ თურმე ჭილობებს კრასნო-უფიმსკში, მერე უსვამენ ზედ თიხას და აკრავენ სახლის ხის კედლებს, ჭერს. იმავე ჭილობებს ჰხურავენ ბანად ჩალურებისა და ყავრულების მაგიერ. საოცარია, მაგრამ ნამდვილი-კია!

—— ◇ ——

წვრილი ამბები

— ახლად გამოუანგარიშნიათ და აღმოჩენილა, რომ პრუსიის ჯარში: 2 გენერალ-ფელდმარშალია (მემკვიდრე პრინცი და მოლტკე), 58 გენერალი კავალერიისა, 87 გენერალ-ლეიტენანტი, 118 გენერალ-მაიორი, 260 პოლკოვნიკი, 315 პოდპოლკოვნიკი და 1192 მაიორი.

— ვილსონის ახალის დაპარვის შემდეგ გამომძიებელთან ვილსონის სახლი გაუსინჯავთ და 22,922 საბუთის ქაღალდი უპოვნიათ.

— ინგლისის იახტ-კლუბს პრინცის უელსისათვის, რომელიც ამას წინად თავის ჯვარ-წერის 25 წლის შესრულებას დღესასწაულობდა, ასიათებული საჩუქარი მიურთმევია. ეს საჩუქარი პატარა ყუთია, რომელშიაც ჩაღაგებულია დომინო, ზანქი და შახმატი. დომინო ოქროსია და თვლებად ძვირფასი ქვები უზის; ზანქი აბრეშუმისაა, გამოჩენილ მხატვართა მიერ დახატული; შახმატის ქვები-კი ოქროსი და ვერცხლისაა.

— ნიუ-იორკში უცდიათ და აღმოჩენილა, რომ ელექტრონის ლამპარი, რომელსაც 100 სანთლის სინათლე ექმნება, ზღვაში ჩაყიდებული, წყლის ქვეშ ადგილს 46 ადლზე ისე კარგად ანათებს, რომ ყველა საგნები სჩანს თურმე.

— ბერლინის უნივერსიტეტის ექიმ პროფესორისათვის სასამართლოს ექვსის თვით საპატიმრო გადაუწყვეტია, რადგან მკურნალი დიდი მოყვარული ყოფილა მარკებისა, რამდენიმე ძველი მარკა მოუპარავს თავის ნაცნობისაგან და ქურდობის დასაფარავად ყალბებით შეუცვლია.

— როგორც ვიცით, ინგლისის მაღალ საზოგადოებისათვის დღე სწორედ მაშინ იწყება, როცა უბრალო მომაკვდავნი ლოგინში ჩაწოლასა და ძილსა ჰფიქრობენ. ამ ბოლოს დროს ეს მაღალი საზოგადოება უფრო გვიანა სადილობს, წესად დაუდგენიათ, რომ საღამოს 8 საათზედ ადრე სადილის მირთმევა არ შეიძლებაო და სწორედ საღამოს 8 საათზედ-კი იწყება საზოგადოდ თეატრები, კონცერტები და სხ. წარმოდგენები. ბოლოს ან წარმოდგენები გვიან უნდა დაიწყონ ხოლმე ჩვეულებრივს დროზედ და ან კეთილშობილს ნაწილს საზოგადოებისას ლოდინი არ დაუწყონ, მეტი ღონე სხვა აღარა არის-რა.

— ამას წინად პარიჟში, სენ-მარტენის ქუჩაზედ, მთელი ბრბო ხალხისა შესცქეროდა თურმე ერთის სახლის ბანს, რომელზედაც ვიღაცა შეშლილი ასულიყო და ყვიროდა: «საშუალება ვიპოვნე, რომ დიდი შეძლება შევიძინო, ხოლო ჩემს მტრებს უნდათ ჩამომართვან ეს საშუალება. მომეშველენით, დამიხსენით ამ მტერთაგან და თქვენც გაგინაწილებთ ჩემს ქონებასაო». პოლიციას ძლივ-ძლივობით დაუჭერია ეს შეშლილი. პოლიციაში შეშლილს უთქვამს, რომ შარლ რენე მქვიან, ხელობით მეთუნუქე ვარ, 28 წლისაო. მშვენიერი საშუალება აღმოვაჩინე, რომ ჩიტები და სხვა ფრინველნი, რომელნიც ასე მრავლადია პარიჟში, დაიჭირო ხოლმე, მაგრამ ჩემმა მტრებმა ისარგებლეს ამ ჩემ მიერ მოგონილ საშუალებით და ფრინველები სულ დაიჭირესო. საცოდავი კაცი სიღარიბის და ხელ-ნაკლულობისაგან შემცდარა ჭკუიდგან და ეხლა საგიჟეთშია თურმე დამწყვდეული.

— ერთის ღამაზის მოცეკვავე ქალის თაყვანის-მცემელს პარიჟში გაუგზავნია ამ ქალისათვის ერთი თაიგული ვარდებისა და ვარდებში ჩაუდვია სამაჯური, ძვირფასის ქვებით მორთული. იმავე დღეს ქალს უკანვე გაუგზავნია თავის თაყვანის-მცემლისათვის სამაჯური და შემდეგის შინაარსის ბარათი მიუწერია: საყვარელო ბაროვნო, თქვენმა ვარდებმა ძალიან მასიამოვნეს, ხოლო მას შემდეგ-კი, რაც ეკლები ავაცალეო.

— გერმანიის სამკურნალო გაზეთები ამბობენ, რომ მთელს დედამიწის ზურგზედ სულ 1.000,000 უსინათლო ადამიანი სცხოვრობსო. ამ მხრივ ყველაზედ დიდი ადგილი სხვა ქალაქებში უჭირავს ქალაქს ქაირს, რადგან ამ ქალაქში 20 მკვიდრზედ ერთი უსინათლო მოდის თურმე.

— შვეიცარიისა და გერმანიის შუა უთანხმოება ჩამოვარდნილა. მაულგაუზიდგან განუდევნიათ ერთი შვეიცარიელი მოქალაქე, კონსტან ბორელი, რომელიც ბევრს ხანსა სცხოვრობდა თურმე იქა. ამის გამო შვეიცარიასაც განუზრახავს, რომ განდევნოს ყველა გერმანიის აგენტები თავის მიწა-წყლიდგან.

— საფრანგეთის რესპუბლიკის ნაპრეზიდენტარი, ბ-ნი გრევი, რომელზედაც პარიჟის გაზეთი «New-York-Gerald»-ი ამბობდა, რომ წვეთი დაეცაო და ძლივს გაადსარჩინესო, ეხლა შორსა სცხოვრობს ხმაურობისაგან, სახლიდგან მხოლოდ ბაღში გამოდის, თვალუურს ადევნებს მომუშავეთ, ბილიარდზე თამაშობს, ორ-სამს მეგობარს ინახულებს და შორს უდგება იმათ, რომელნიც პოლიტიკაში მონაწილეობას იღებენ.

— ბელგიის მეფეს ამას წინად მაროკკოს სულთანისათვის ოროქლით-მაგალი რკინის გზისა უჩუქებია. «Figaro» ოხუნჯობს ამ საჩუქარზედ და ამბობს: ვინ იცის, ეხლა საბრალო სულთანი ზემოხსენებულ საჩუქრის გამო იძულებული იყოს თავის სამფლობელოში რკინის გზის გაყვანასაო.

— პეშტის სასამართლოში უნდა გაარჩიონ თურმე საქმე ვიღაც ევა რომანიესი, ვენგრიელის დედაკაცისა, რომელსაც ის ბრალი ედება, რომ რვა თავისი ახლად შობილი ყმაწვილი ერთიერთამანერთზე დაუხოცნია საწამლავით. ეს დედაკაცი ამბობს თურმე: იმიტომ დავწამლე, რომ არ მიყვარს ბავშვებიო. ევა რომანიე ექიმებისათვის გარდაუციათ შესამოწმებლად.

—— ⊖⊖ ——

გასართობი

ქ. ნიონსის (ამერიკაში) ოლქის სასამართლოში საყურადღებო საქმე უნდა გაირჩეს ამ ახლო ხანებში. ეს საქმე კოცნას და კოცნის ღირებულობას შეეხება. ახალგაზდა გათხოვილს ამერიკელს ქალსა, ჟენნი ულკერს, საჩივარი შეუტანია ლიონსის შემ[ძლე]ბულს ვაჭარზე, გენრიხ ელმანზე; [illegible] მაკოცაო, და 1,000 მან. ზარალსა სთხ[ოვს] [illegible] მე იმაში გახლავთ, რომ ელმანი ულ[კერს] სტუმრად მისულა და როცა ამ ლამაზის [ქა]ლის ქმარი მეორე ოთახში გასულა, [illegible] ლა ქალთან და უკოცნია ლოყაში. [illegible] გაზდა ქალი ისე გაუოცებია და შე[illegible] ბია ამ უეცარს კოცნას, რომ მაშინ[illegible] გამხდარა და სამი კვირა ლოგინი უ[illegible] ელმანი 200 მანათს აძლევს ქალს ზ[illegible] ფულს და ამბობს, რომ გროშს არ მოგცემ მეტსაო. ქალის თხოვნით სასამართლოში დაბარებულები არიან ექსპერტები, რომელთაც შემდეგი ორი საკითხავი უნდა გადასწყვიტონ: შეიძლება, რომ მანდილოსანი სხვის, უცხო კაცის კოცნის გამო ავად გახდეს და სამი კვირა ლოგინი ლესოს და ღირს თუ არა ჟენნი ულკერის კოცნა 1,000 მანათად?

**

შემდეგი სასიამოვნო ამბავი მომხდარა ამას წინად პარიჟში. ერთს კეთილშობილთა ბალზე ვილაც მოსულა «ფაუსტად» ჩაცმული; შემთხვევით ამ ბალზედვე მისულა ერთი მანდილოსანი, „გრეტხენის“ სახით. როგორც დაწერილიც არის, „ფაუსტს“ დაუწყია „გრეტხენის“ არშიყობა. „გრეტხენიც“ უარს არა ყოფილა, მთელი საღამო „ფაუსტთან“ უვლია და უჭიკჭიკნია. ღამის ორი საათი რომ შესრულებულა, დიასახლისს ბალისას უთხოვნია სტუმრებისათვის: ნიღაბები აიხადეთო. მაშინ „ფაუსტს“ „გრეტხენი“ გაუყვანია დარბაზის შუა ადგილას და შემდეგი უთქვამს:

— მე ლორდი რიჩარდ გოუ გახლავართ და 1.000,000 მან. შემლება მქონდეს; ვინც უნდა იყო, „გრეტხენ“, რა მახინჯი და ულამაზოც იყო, გთხოვ ჩემს მეუღლეობაზე დათანხმდე.

ქალს ხელი გაუშვერნია თანხმობის ნიშნად და შემდეგ ნიღაბი აუხსნია. ეს ქალი დიასახლისის შვილების ლამაზი და მშვენიერი აღმზრდელი ქალი აღმოჩენილა. ლორდს უკოცნია თავის საცოლესათვის, [illegible] ოთხის კვირის შემდეგ ჯვარი უნდა და[ეწე]რონ თურმე „ფაუსტმა“ და „გრეტხენმა“.

**

ბრუკლინში ერთს ვიღაც კაცს, [illegible] პოსარეს, მესამედ დაუწერია ჯვარი [illegible] ცოლზედ. ჯერ პირველში ხომ შეურთავს, მერე გაჰყრია და ისევ შეურთავს, [შემდეგ] კიდევ გაჰყრია და ეხლა მესამედ [illegible] თურმე თავის ცოლზედ ჯვარსა.

—— ⊖⊖ ——

დეპეშა

19 იანვარი

პეტერბურგი. უმაღლესის ბრძანებით, [illegible] სამებრ 6 ოქტომბერს 1887 წელს მიეცა სამართალს უმართებულესის სენატის ცალკე პრისუტსტვიისას [illegible] სის მცხოვრებელი ორჟიხი 23 წლისა, გრუშევსკის მცხოვრებელი პეტროვსკი 26 წლისა, შინ დათხოვნილი ასისთავი დონის ჯარისა ჩერნოვი 25 წლისა, აზნაური ალექსანდრინი 24 წლისა, ტაგანროგის მცხოვრებელი სიგიდა 24 წლისა, ცოლი მისი სიგიდა 25 წლისა, ცოლი სამსახურში ნამყოფის მოხელესი ტრინიტატსკისა 36 წლისა და აკკერმანის მცხოვრებელი ქალი ფედოროვისა 22 წლისა. ამათ დაჰბრალდათ, რომ შეადგინეს იდუმალი სარევოლიუციო საზოგადოება, რომელსაც სახელად ეწოდებოდა დასი «Народная Воля»-სი. საგნად ჰქონდა ამ საზოგადოებას ძალადობით დაერღვია და დაეთრგუნა რუსეთის იმპერიის სახელმწიფო და საზოგადოებრივი წეს-წყობილება. ამას გარდა ინახავდა სა[ზო]გადოება განზრახულის ძა[illegible] ბისათვის სასროლსა და [illegible] იარაღებსა, ამ საქმისათვის თუყობილსა და მოხერხებულსა. ყოველ ამას გარდა, ზოგიერთ ზემოხსენებულს ბრალდებულთ გაემართნათ

იდუმალი სტამბა ტაგანროგში მთავრობის საწინააღმდეგო ქადაგებისა [illegible]ა პროპაგანდისათვის. ეს იდუმალი [illegible]ამბა აღმოჩენილ იქმნა 23 იანვარს [illegible]86 წელსა. ცალკე პრისუტსტვიამ [illegible]რთებულესის სენატისამ გადასდო [illegible]ამართლება ორჟიხისა იმის ავად[illegible]ობის გამო იმ დრომდე, ვიდრე [illegible]ვისუფლდება ავადმყოფობისაგა[illegible] და $^{8}/_{9}$ დეკემბერს დაადგინა, რომ პეტროვსკი, ჩერნოვი, ალექსანდრინი, აკიმი და ნადეჟდა სიგიდა, ტრინიტატსკისა და ფედოროვისა დამნაშავენი არიან ისეთს საწინააღმდეგო საქმეებში, რომელიც მოხსენებულია სასჯელთა დებულების მე-249 მუხლში. ამისათვის სასამართლომ მიუსაჯა: ჩამოერთვათ ამათ ყოველივე ღირსება და სიკვდილით იქმნან დასჯილნი ჩამოხრჩობითაო. ამასთანავე სენატმა დაადგინა: რადგან გამოძიებამ აღმოაჩინა ზოგიერთი გარემოება, ვიშუამდგომლოთ მის იმპერატორებით უდიდებულესობის წინაშე, რომ ჩერნოვს, ალექსანდრინს, ტრინიტატსკისას, ნადეჟდა სიგიდას და ფედოროვისას ზემო აღნიშნულის სასჯელის მაგიერ კატორგა გადაუწყვიტოთ სხვადა-სხვა ვადითაო. როცა განაჩენი დადგინებულ იქმნა, პეტროვსკიმ, აკიმა სიგიდამ, ჩერნოვმა, ალექსანდრინმა და ნადეჟდა სიგიდამ უქვეშევრდომილესი თხოვნები შეიტანეს და შეწყალება ითხოვეს. ზემოხსენებულნი მსჯავრ-დადებულნი სწერდნენ: გულწრფელად ვნანობთ, რომ ასეთი საქმე მოგვივიდაო. უფრო გამოცდილმა ბოროტ-მზრახველებმა შეგვაცდინესო და ამიტომ უქვეშევრდომელესად ვშუამდგომელობთ, შეგვიმსუბუქოთ სასჯელიო. მისმა უდიდებულესობამ ინება და ბრძანა: შეეცვალოს სასჯელი ზემოხსენებულთ მსჯავრ-დადებულთ და სიკვდილით დასჯის მაგიერ გაიგზავნონ კატორგაში პეტროვსკი და სიგიდა უვადოდ, ალექსანდრინი 18 წლით, ჩერნოვი 15 წლით, ტრინიტატსკისა 12 წლით, ნადეჟდა სიგიდა და ფედოროვისა 8 წლით. ამასთანავე ჩამოერთვათ ყველა ამათ ყოველივე ღირსებაო.

„Journal de St. Pétersbourg"-ი დაბეჯითებით უარ-ჰყოფს უცხო გაზეთების ცნობას, რომ ვითომ რუსეთის მისსიამ ბუქარესტში მოსპო ურთიერთობა რუმინიის მთავრობასთან იმიტომ-რომ მოსამსახურე ერთის მისსიაში მყოფის მოხელესი დაპატიმრებულ იქმნა და მხოლოდ რამდენისამე საათის შემდეგ გაანთავისუფლესო. საქმე იმით გათავდა, რომ მისსია და მთავრობა ერთმანერთს შეეკითხნენ მხოლოდ ამ გარემოების გამო.

იმავე გაზეთში, ბირჟის განყოფილებაში, უარ-ყოფილია ის ხმა, რომ ვითომ რუსეთმა ფული ისესხა პარიჟშიო.

მოსკოვი. დღეს სამოსამართლო პალატამ დაამტკიცა განაჩენი ოლქის სასამართლოსი, რომელმაც გადასწყვიტა შეიკრას ქონება კურსკოკიევის რკინის გზის საზოგადოებისა, რადგანაც ამ საზოგადოებას უჩივის და 1,278,908 მან. ედავება ფონრიზიო.

[illegible]**ბი.** გამოცხადებულია, [illegible] ახალი სერიები ხუ[illegible]თის რიგისანი 15 მილიონის მანათისა. სარგებელი 3,79 არის წელიწადში.

გამოცხადებულია უმაღლესი ბრძანება ესპლანადის*) საზღვრებზე ვარშავის სიმაგრეთათვის და კოვენის, ოსოვეცკის და მიხაილოვსკის ციხეთათვის. გამოცხადებულია აგრეთვე წესები იმისი თუ,—როგორ უნდა იქმნას მოვლილი ესპლანადები და ან რა წესით უნდა შენდებოდეს იქ კერძო შენობანი და სახლები.

20 იანვარს

პეტერბურგი. გუშინ ხელმწიფე იმპერატორმა დიდის ამბით ინახულა უმაღლესის კარის წინაშე ახლად განწესებული ელჩი იტალიისა, ბარონი მაროკეტი.

«Правит. Вѣст.»-ში გამოცხადებულია წესდებულება რუსეთის განყოფილებისა კოპენჰაგენის გამოფენაზე 1888 წელს. 15 თებერვალს უკანასკნელი ვადაა იმათთვის, ვისაც უნდა თხოვნა შეიტანოს, რომ ჩემს ნაწარმოებს გამოვფენო. ხოლო თვით ნაწარმოების წარსადგენად პეტერბურგში დანიშნულია ვადად 15 მარტი.

კომანდირი 1-ის ქვეითის კორპუსისა ბარკლაი დე-ტოლლი დათხოვნილ იქმნა ვადით, თანამდებობა გამოერთვა და გენერალ-ადიუტანტის ხარისხი-კი ისევ ექმნება. იმის მაგიერ დაინიშნა უფროსი 1-ის გვარდიის დივიზიისა დანილოვი.

«Гражданинъ»-ი იუწყება: სახელმწიფო საბჭოში წარდგენილ იქმნება მალე აზრი, რომ საგუბერნიო და სამაზრო პოლიციის საქმეთაგან გამოკლებულ იქმნას ისეთი საქმეები, რომელიც პოლიციას არ შეეფერებაო.

იგივე გაზეთი იუწყება, რომ პეტერბურგში მალე კრება იქნება საერო განათლების მზრუნველთა. კრებამ უნდა განიხილოს ისეთი საგნები, რომელიც შეეხება მაღალ სასწავლებლებს პროვინციაშიო.

«Новое Время» [illegible], რომ უკვე გადასწყვიტესო უნივერსიტეტში ლექციების მოსმენისათვის შესატანი ფული დღეის იქით ერთი ორად გადაეხდევინოსო, იმის კვალობაზედ, რასაც აქამდე იხდიდნენო, მხოლოდ ისე-კი, რომ თითო თუმანი ემატებოდეს თან-და-თანაო.

ბერლინი. სამხედრო საქმეთათვის სესხი აღრიცხულია და დანიშნული 278.335,562 მარკა.

სტასბურგი. ელზას-ლოტარენის საერო დელეგაციაში მინისტრის ამხანაგმა შტუდტმა სთქვა: მთავრობამ იცის, რომ აქ იდუმალი აგიტაცია მოქმედობს, მაგრამ მაინც-და-მაინც მთავრობა აგიტაციის მოსასპობლად მარტო იმისთანა ღონის-ძიებას იხმარებს, რომელსაც ითხოვს უმაღლესი ინტერესები იმპერიისა.

*) ესპლანადა ცარიელი ადგილია სიმაგრეთა და ქალაქ შორის.

პეტერბურგის ბირჟა 19 იანვარი.

	მყიდველნი	გამყიდველნი	გარიგება
	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ხუთმანათიანი ოქრო .	— „	— „	9 30
ტამოჟნის კუპონები .	— „	— „	186
მანათიანი ვერცხლის ფული	— „	— „	1 32
5% პირველის შინაგანის სესხის მომგები ბილეთი	— „	— „	$261^1/_2$
— მეორისა.	— „	— „	$246^3/_4$
გირავნობ. ფურცელნი ტფილისის ბანკისა .	— „	— „	$98^1/_2$
ქუთაისის ბანკისა . .	— „	— „	$98^1/_2$
ტფილისის საურთიერთო ნდობის საზოგადოებისა.	— „	— „	— „

საკალენდარო ცნობანი

ქრისტეს აქეთ ჩყპჱ (1888) წელიწადი. ქვეყნის შექმნიდამ 7396.

ძველი ინდიქტიონი მე-14, ამისი ქორონიკონი—უპ=480 წელია. დაიწყო 1408 წ. და თავდება 1940 წ.

ახალი ინდიქტიონი მე-4, ამისი ქორონიკონი—მდ=44 წელიწადია. დაიწყო 1844 წ. და თავდება 2376 წ.

1888 წლის ზედ-ნადები—25.

იანვარი 31 დღით არის

21 დღე ხუთშაბათი. მაქსიმე აღმსარებლისა და ნეოფიტესი. კათ. წმ. ქალწ.-მოწ. აგნესი. სომეხ. წმ. ვაჰანისა და კირაკოსისა. მუსულ. მე-19 რიცხვი თთვისა. ჯემად-ულ ევველისა, 1305 წ. ჰიჯრისა.—ჭეშმარიტი შუა-დღე 12—14. ტფილისში მზე ამოდის 7—12, ჩადის 5—16. მთვარე 21 დღისაა.

22 დღე პარასკევი. მოციქ. ტიმოთესი და ღირსისა ანასტასიასი. კათოლ. წმ. ვიკენტისა და წმ. მოწ. ანასტასიასი სომეხ. მარხვაა. მუსულ. მე-20 რიცხვი თთვისა ჯემად-ულ-ევველისა, 1305 წ. ჰიჯრისა.—ჭეშმარიტი შუა-დღე 12—4. ტფილისში მზე ამოდის 7—11, ჩადის 5—17. მთვარე 22 დღისაა.

23 დღე შაბათი. წმ. მოწ. კლიმენტისა და ღირს. გენადისა. კათოლ. დანიშნვა ყოვლად წმ. ქალწულის მარიამისა. სომეხ. წმ. ათანასესი და კირილესი. მუსულ. მე-21 რიცხვი თთვისა ჯემად-ულ-ევველისა, 1305 წ. ჰიჯრისა.—ჭეშმარიტი შუა-დღე 12—14. ტფილისში მზე ამოდის 7—10, ჩადის 5—19. მთვარე 23 დღისაა.

24 დღე კვირა. ღირსისა დედისა ქსენიასი და მაკედონიასი. კათოლ. წმ. მოწ. ტიმოთესი. სომეხ. წმ. ვაჰანისა. მუსულ. მე-22 რიცხვი თთვისა ჯემად-ულ-ევველისა, 1305 წ. ჰიჯრისა.—ჭეშმარიტი შუა-დღე 12—14. ტფილისში მზე ამოდის 7—9, ჩადის 5—20. მთვარე 24 დღისაა.

გამოსადეგი ცნობანი

ნიხრი

1 იანვრიდამ 1 თებერვლამდე

თეთრი პური რუსული 1 გირ.	5	კაპ.
პური 1-ის ხარისხისა . .	3	»
2 ›	$2^1/_2$	»
თონის წითელი პური 1-ის ხარის.	5	»
› » 2—	$3^1/_2$	›
› › 3 ›	3	
ჯვარის მამის პურის ღავაში		
1-ლის ხარისხისა . .	5	›
მე-2 ხარისხისა . .	4	›
მე-3 — . . .	›	›
ცხვრის ხორცი 1-ლის ხარისხისა.	8	›
› 2 ›	7	›
სუკი	14	›
ძროხის ხორცი . . .	8	›
ღორის ხორცი 1-ის ხარისხისა.	7	›
› 2 ›	6	›

განცხადებანი

КАКАО БЕЗЪ МАСЛА
С. СІУ и Ко
(50—7)

მიმოსვლა რკინის გზისა

ბათუმსა და ტფილისს შუა

სტანციები	მოდის საათ.	მოდის წამი.	გადის საათ.	გადის წამი.	სტანციები	მოდის საათ.	მოდის წამი.	გადის საათ.	გადის წამი.
	დ ი ლ ი თ					დ ი ლ ი თ			
ტფილისი.	—	—	8	49	ბათუმი. . . .	—	—	8	4
ავჭალა. . . .	9	9	9	11	ქობულეთი.	8	54	8	57
მცხეთა. . . .	9	32	9	40	ნატანები. . . .	9	25	9	29
ქსანი	10	3	10	05	სუფსა	9	55	10	2
კასპი.	10	33	10	36	ლანჩხუთი. . .	10	35	10	39
გრაკალი . . .	10	59	11	1	ნიგოითი. . .	10	51	10	53
გორი.	11	25	11	40	საჯავახო . . .	11	14	11	16
ქარელი . . .	12	8	12	11	სამტრედია.	11	33	11	51
გომი	12	37	12	41	კოპიტნარი.	12	13	12	16
ხაშური.	1	2	1	17	რიონი	12	47	1	2
სურამი.	1	29	1	32	აჯამეთი	1	15	1	18
ფონი.	2	—	2	3	ყვირილა. .	1	58	2	10
ბექათუბანი.	2	56	3	16	ძირულა	2	48	2	50
მარელისი. . .	3	45	3	48	ბელაგორი .	3	17	3	20
ბელაგორი. .	4	15	4	18	მარელისი. . .	3	47	3	49
ძირულა.	4	45	4	48	ბექათუბანი.	4	18	4	37
ყვირილა. . .	5	26	5	40	ფონი	5	30	5	34
აჯამეთი. . . .	6	14	6	16		ს ა ღ ა მ ო თ ი			
	ს ა ღ ა მ ო თ ი				სურამი.	6	2	6	5
რიონი.	6	29	6	44	ხაშური.	6	17	6	32
კოპიტნარი.	7	08	7	10	გომი.	6	50	6	54
სამტრედია.	7	29	7	49	ქარელი.	7	16	7	19
საჯავახო. . .	8	5	8	7	გორი	7	44	7	54
ნიგოითი . . .	8	27	8	30	გრაკალი. . . .	8	15	8	17
ლანჩხუთი . .	8	42	8	46	კასპი	8	40	8	43
სუფსა.	9	19	9	27	ქსანი	9	7	9	39
ნატანები. . . .	9	52	9	55	მცხეთა	9	28	9	34
ქობულეთი.	10	22	10	25	ავჭალა.	9	52	9	54
ბათუმი . . .	11	13	—	—	ტფილისი.	10	15	10	46

ქუთაისიდან ვადის რიონს შუადღის 12 საათსა და 7 წამზედ და საღამოზედ 5 საათსა და 50 წამზედ.

რიონიდამ ქუთაისს მიდის ნაშუადღევს 1 საათსა და 12 წამზედ და საღამოს 6 საათსა და 55 წამზედ.

ტფილისსა და სურამ შუა

	დ ღ ი ს ი თ					ღ ა მ ი თ			
ტფილისი.	—	—	3	21	სურამი. . .	—	—	2	5[illegible]
ავჭალა . .	3	46	3	49	ხაშური . .	3	11	3	2[illegible]
მცხეთა . .	4	19	4	25	გომი . . .	3	50	3	5[illegible]
ქსანი . . .	4	49	4	52	ქარელი . .	4	24	4	[illegible]
კასპი . . .	5	24	5	29	გორი. . .	5	4	5	1[illegible]
გრაკალი. .	6	—	6	3	გრაკალი. .	5	46	5	[illegible]
	ს ა ღ ა მ ო თ ი					დ ი ლ ი თ			
გორი. . .	6	31	6	45	კასპია . . .	6	18	6	2[illegible]
ქარელი. . .	7	18	7	24	ქსანი. . . .	6	55	6	[illegible]
გომი . . .	7	53	8	1	მცხეთ . . .	7	24	7	[illegible]
ხაშური . .	8	24	8	38	ავჭალა. . .	7	55	7	[illegible]
სურამი . .	8	50	—	—	ტფილისი .	8	24	—	[illegible]

სა პოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

„ივერია"

1888 წ. 1-ს იანვრიდამ გამო-ვა ყოველ-დღე გარდა [illegible] დღეებისა, რომელნიც ზედ-მოსდევენ კვირა-უქმეებს.

ფ ა ს ი:

12 თთვით.	10 [illegible] კ.	6 თთვით	6 მ.—
11 „	9 „ 50»	5 „	5 „ 25
10 „	8 „ 75»	4 „	4 „ 75
9 „	8 „ —›	3 „	3 „ 50
8 „	7 „ 25»	2 „	2 „ 75
7 „	6 „ 50»	1 „	1 „ 50

საზღვარ-გარედ დაბარებული ეღირება—17 მან. მთელის წლით. სოფლის მასწავლებელთ «ივერია» მთელის წლით დაეთმობათ 8 მან. ტფილისის გარეთ მცხოვრებთა უნდა დაიბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით:

Тифлисъ. Въ редакцію газеты «ИВЕРІЯ».

თუ ტფილისში დაკვეთილ გაზეთი ტფილისის გარეშე ადრესზედ შესცვალა ვინმე, უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში ერთი მანათი; სხვა ყოველის ადრესის შეცვლაზე—40 კაპ.

თუ თთვის განმავლაში დაიკვეთა ვინმე გაზეთი არა მთელის წლით, იმას მხოლოდ შემდეგის თთვის პირველ დღიდამ გაეგზავნება. განცხადებანი მიიღებიან გაზეთის რედაქციაში.

ფასი განცხადების დაბეჭდვისათვის:

ა) მეოთხე გვერდზედ თითოჯერ სტრიქონი 8 კაპ., პირველზე—16 კაპ. ბ) სრული უკანასკნელი გვერდი 30 მანათი, ხოლო პირველი გვერდი—60 მანათი. რიცხვი სტრიქონებისა გამოიანგარიშება იმის კვალობაზედ, რამდენს ადგილსაც დაიჭერს 25 ასო გაზეთის ტექსტისა.

Доз. цен. Тиф. 20, января 1888 г. Типографія А. А. Михельсона, на Гол. Проспектъ въ д. Читахова. რედაქტორი და გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე